

STANOVISKO

Zpracoval: MT Legal s.r.o., advokátní kancelář

V Praze dne 17. 4. 2025

1. ÚVOD A ZADÁNÍ

Český rozhlas je veřejnoprávní institucí zřízenou zákonem č. 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu, právnická osoba nezapisovaná do obchodního rejstříku, IČO 45245053, sídlem Vinohradská 12, 120 00 Praha 2 (dále jen „**ČRo**“ či „**Klient**“).

ČRo je poskytovatelem rozhlasového vysílání jako veřejné služby. Hlavním zdrojem financování ČRo jako veřejnoprávního média je výběr rozhlasových poplatků. Sazba rozhlasového a televizního poplatku však nedoznala již řadu let žádných změn, stejně jako celá koncepce zákona, která neodpovídá technologické realitě současné doby. Vláda proto přijala ve svém Programovém prohlášení ve vztahu k veřejnoprávním médiím závazek zaměřit se na udržitelnost jejich financování, což je základní podmínka zachování jejich nezávislosti.¹

Návrhem zákona – číslo sněmovního tisku 738, č.j. OVA 358/2024, se mění zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, označovaným obecně jako tzv. *velká mediální novela* dochází k významným změnám zákona č. 348/2005 Sb., o rozhlasových a televizních poplatcích (dále jen „**Zákon**“). Tato *velká mediální novela* byla dne 5. 3. 2025 schválena Poslaneckou sněmovnou, dne 9. 4. 2025 byla schválena Senátem a dne 14. 4. 2025 byla postoupena prezidentovi republiky.

Účinnost zákona je navržena k prvnímu dni kalendářního měsíce následujícího po měsíci jeho vyhlášení. Plánovaná účinnost zákona je tak k 1.5.2025, přičemž některá ustanovení zákona nabudou účinnosti až k 1.7.2025, resp. 1.1.2026.

Klient nás požádal o právní posouzení skutkového stavu a zodpovězení následujících dotazů²:

První sada otázek se týká situace, která nastane, pokud právnické osoby (dále jen „**PO**“) a fyzické osoby podnikající (dále jen „**FOP**“) na výzvu ČRo, ve které je vyzve ke sdělení počtu zaměstnanců, nebudou nijak reagovat.

Dotaz č. 1

Může ČRo v době po vyhlášení novely Zákona ve Sbírce listin a před nabytím její účinnosti oslovit právnické osoby a fyzické osoby podnikající výzvou ke sdělení počtu zaměstnanců? Je tento postup akceptovatelný z pozice řádného hospodáře a lze jej považovat za jednání v dobré víře?

¹ Viz Důvodová zpráva tzv. *velké mediální novely*, obecná část, str. 3.

² Formulace dotazů není převzata doslovně ze zadání, textace je uzpůsobena smyslu těchto dotazů.

Dotaz č. 2

Jak postupovat s ohledem na přechodná ustanovení novely v případech, kdy poplatník hradí částku 45 Kč za příjemce měsíčně do 30. 6. 2025 a tento nesplnil ohlašovací povinnost, kdy ČRo po 1. 7. 2025 je oprávněn udělit poplatníkovi, který nenahlásil změnu a současně nezaplatil rozhlasový poplatek, přírážku dle § 9 odst. 3 ve výši 1000 Kč?

Dle Klienta není jasné, jakou sazbu má ČRo u těchto poplatníků nastavit od 1. 7. 2025, přičemž v úvahu podle něj přicházejí dvě varianty:

- 1) nastavit částku 55 Kč a počet zaměstnanců 25–49 (nejnižší pásmo, dle kterého jsou povinni podnikatelské subjekty jako poplatníci povinni hradit poplatky), nebo*
- 2) uplatnit přírážky a odhlásit poplatníky – dlužníky ze strany ČRo ke dni 30. 6. 2025; poplatníky, kteří nedluží nebo jsou v přeplatku potom odhlásit ke dni 30. 6. 2025.*

Dotaz č. 3

Vyhodnocení postupu, kdy ČRo sám upraví evidenci poplatníka ve smyslu, že nesplňuje definici a nebude mu předepisovat poplatky, neboť má z jiných dostupných evidencí (ČSÚ, CRIBIS) informace, ze kterých může dovozovat, že daný poplatník nesplňuje definici poplatníka. Je ČRo oprávněn sám provést odhlášení poplatníka, pokud má z dostupných údajů za to, že poplatník nesplňuje definici poplatníka?

Dotaz č. 4

Zda má na vyhodnocení postupu uvedeného v dotazech č. 2 a 3 vliv, pokud se bude jednat:

- a) o údaje dostupné na webu ČSÚ,*
- b) o údaje získané prostřednictvím komerční služby CRIBIS,*
- c) o údaje sdělené orgány státní správy (může se jednat o údaje ČSSZ nebo údaje o osobách účastných na chráněném trhu práce sdělené ze strany Úřadu práce).*

Další dotazy se týkají situace, která nastane, pokud na výzvu ČRo ke sdělení počtu zaměstnanců PO a FOP zareagují a sdělí počet zaměstnanců. Otázky souvisí se zněním § 5 odst. 8 Zákona, který stanoví: „Změny v základu rozhlasového nebo televizního poplatku jsou účinné od prvního dne kalendářního měsíce následujícího po měsíci, v němž byly tyto změny oznámeny provozovateli vysílání ze zákona.“

Dotaz č. 5

Vyhodnocení postupu, kdy ČRo bude účtovat těmto poplatníkům počet příjemců dle původní legislativy až do doby ohlášení změny, přičemž takto ohlášená změna bude účinná od prvního dne kalendářního měsíce následujícího po měsíci, v němž byla tato změna oznámena.

Příklad: Novela Zákona je účinná od 1. 5. 2025 a poplatník nahlásí počet zaměstnanců v průběhu května, tj. v podstatě bezodkladně po doručení výzvy, a ČRo by mu tedy v květnu dle § 5 odst. 8 Zákona účtoval poplatky dle původně nahlášeného počtu, neboť změněný stav by byl účinný až od následujícího měsíce, tj. od 1. 6. 2025.

Dotaz č. 6

Vyhodnocení postupu, kdy ČRo při doložení, že daná osoba již od účinnosti novely Zákona nesplňovala definici poplatníka, odhlásí tuto osobu zpětně. Má na vyhodnocení postupu vliv, pokud se bude jednat:

- a) o osobu osvobozenou (např. chráněný trh práce) nebo spolek,
- b) o osobu, která má méně než 25 zaměstnanců?

Dotaz č. 7

Může ČRo postupovat jinak ve vztahu k právnickým osobám a jinak ve vztahu k fyzickým podnikajícím osobám? Pro doplnění uvádíme, že dle námi dostupných údajů prakticky neexistují fyzické osoby podnikající, které by měly více než 24 zaměstnanců.

Dotaz č. 8³

Prosíme o poskytnutí výkladu k čl. IV – Přejícná ustanovení, bod 4: „Poplatník, který nezaplatil rozhlasový poplatek nebo televizní poplatek podle zákona č. 348/2005 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, je ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona povinen zaplatit dlužný poplatek včetně přírážky k dlužnému poplatku podle zákona č. 348/2005 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.“

2. STANOVISKO K DOTAZŮM KLIENTA

K tomuto stanovisku úvodem sdělujeme, že jsme při jeho zpracování vycházeli ze stavu, v jakém byla *velká mediální novela* postoupena prezidentovi republiky. Pokud je tedy níže uveden odkaz na Zákon či jeho konkrétní ustanovení, jedná se o znění Zákona, které bylo schváleno Poslaneckou sněmovnou a Senátem, a lze důvodně očekávat, že v případě podpisu *velké mediální novely* prezidentem republiky a jejím následném přijetí Poslaneckou sněmovnou již nedojde k jeho dalším změnám. Nelze však vyloučit, že k podpisu prezidentem republiky či konečnému přijetí Zákona Poslaneckou sněmovnou nedojde nebo že Zákon před nabytím účinnosti dozná změn, které mohou mít vliv na správnost závěrů tohoto stanoviska.

K dotazu č. 1

Může ČRo v době po vyhlášení novely Zákona ve Sbírci listin a před nabytím její účinnosti oslovit právnické osoby a fyzické osoby podnikající výzvou ke sdělení počtu zaměstnanců? Je tento postup akceptovatelný z pozice řádného hospodáře a lze jej považovat za jednání v dobré víře?

Tento postup ČRo považujeme za akceptovatelný a nespátřujeme v něm porušení obecně závazných právních předpisů. Zákonodárce novelou Zákona sleduje mimo jiné plnění závazku vlády soustředit se na *udržitelnost financování, zachování stávající úrovně veřejnoprávních médií a navýšení příjmů prostřednictvím systémových opatření*. Poplatky jsou hlavním příjmem ČRo⁴

³ Tento dotaz nebyl součástí původního písemného zadání a byl doplněn zástupci ČRo na ústním jednání.

⁴ Podle důvodové zprávy k návrhu změny Zákona tvořily v roce 2022 výnosy z poplatků 93 % všech výnosů ČRo.

a Evidence poplatníků (dále jen „**Evidence**“) je jedním z klíčových nástrojů pro jejich vymáhání. Evidenci vede dle § 8 Zákona ČRo a musí být vedena v souladu se zákonem, přičemž účelem Evidence je výběr poplatků. Nová struktura poplatků v návaznosti na počet zaměstnanců má být jedním ze zmíněných systémových opatření, a právě oznamovací povinnost má sloužit k naplnění tohoto opatření.

Jakkoli § 8 odst. 2 a násl. Zákona počítá s tím, že je povinností samotných poplatníků oznamovat, že se stali poplatníky včetně sdělení skutečností rozhodných ke stanovení výše poplatku, není právně vyloučeno, aby podnět k učinění tohoto oznámení vzešel ze strany ČRo jako správce Evidence. Naopak takový postup považujeme za souladný jak s principy 3E⁵, tak i s komponentem 4.4 Národního plánu obnovy – Zvýšení efektivity výkonu veřejné správy⁶, neboť učinění podnětu lze vnímat jako krok k naplnění cíle, kterým je optimální správa Evidence, a současně upozorní poplatníky na jejich oznamovací povinnost.

Z právně-formálního hlediska spíše doporučujeme, aby tento podnět nebyl označen jako „Výzva“, nýbrž např. jako „Informace o oznamovací povinnosti poplatníka dle novely Zákona“. Tento přípis by měl obsahovat informaci o (rozsahu) oznamovací povinnosti, novou definici a strukturu (pásma) poplatníků a stručné sdělení o možnosti sankce pro případ nesplnění oznamovací povinnosti. V případě upozornění na sankce však doporučujeme zdrženlivost, jelikož sdělení by mělo být v první řadě nositelem informační hodnoty o nových povinnostech, a informace o možné sankce by měla být až sekundární informací.

Zároveň doporučujeme pečlivě zvážit i načasování tohoto přípisu. Tento může být odeslán v *legisvakanční lhůtě*, tedy nejdříve dnem, kdy se novela stane součástí právního řádu ČR. Přičemž poplatník PO/FOP je povinen ve smyslu Přejícných ustanovení odst. 1 a 2 novely Zákona splnit oznamovací povinnost podle Zákona ve lhůtě 2 měsíců ode dne nabytí účinnosti Zákona. Není tedy jasně určen den, který bude považován za rozhodný ve vztahu k posouzení počtu zaměstnanců. Jsme však přesvědčeni, že údaj o počtu zaměstnanců musí být pravdivý ke dni splnění oznamovací povinnosti. Bude-li tak ČRo zasílat podnět ke splnění oznamovací povinnosti, tento by měl obsahovat upozornění, že počet zaměstnanců musí být pravdivý ke dni učinění prohlášení (splnění oznamovací povinnosti). A vždy v případě, že se kdykoli po učinění oznámení (tedy i v průběhu uvedené dvouměsíční lhůty) počet zaměstnanců změní tak, že dojde ke změně pásma pro určení základu poplatku ve smyslu § 5 odst. 3 Zákona, je poplatník povinen takovou změnu oznámit.

Současně si dovoluujeme doporučit formulaci podnětu ve smyslu, aby všichni poplatníci nečekali se splněním oznamovací povinnosti až k poslednímu dni lhůty, čímž by mohlo dojít k zahlcení, event. kolapsu systémů ČRo, v důsledku čehož by nebylo možné určit, zda poplatníci splnili svou oznamovací povinnost včas.

⁵ Principy účelnosti, hospodárnosti a efektivity jsou pravidla, která musí být aplikována při nakládání s veřejnými prostředky. Zjednodušeně se jedná o principy, jejichž aplikace přibližuje způsob rozhodování o veřejných prostředcích způsobu, který je běžný v případě rozhodování o vlastních prostředcích.

⁶ Veřejná správa by měla být více proklientsky orientovaná, resp. by mělo dojít k posílení pozice občana jako klienta veřejné správy; viz <https://planobnovy.gov.cz/hlavni-pilire/institute-a-regulace-a-podpora-podnikani-v-reakci-na-covid-19/>

K dotazu č. 2

Jak postupovat s ohledem na přechodná ustanovení novely v případech, kdy poplatník hradí částku 45 Kč za příjemce měsíčně do 30. 6. 2025 a tento nesplnil ohlašovací povinnost, kdy ČRo po 1. 7. 2025 je oprávněn udělit poplatníkovi, který nenahlásil změnu a současně nezaplatil rozhlasový poplatek, přírážku dle § 9 odst. 3 ve výši 1000 Kč?

Dle Klienta není jasné, jakou sazbu má ČRo u těchto poplatníků nastavit od 1. 7. 2025, přičemž v úvahu podle něj přicházejí dvě varianty:

- 1) nastavit částku 55 Kč a počet zaměstnanců 25–49 (nejnižší pásmo, dle kterého jsou povinni podnikatelské subjekty jako poplatníci povinni hradit poplatky), nebo*
- 2) uplatnit přírážky a odhlásit poplatníky – dlužníky ze strany ČRo ke dni 30. 6. 2025; poplatníky, kteří nedluží nebo jsou v přeplatku potom odhlásit ke dni 30. 6. 2025.*

V první řadě si dovoluujeme poukázat na to, že v tomto případě není možné provést odhlášení z Evidence. K odhlášení lze přistoupit výhradně z důvodů uvedených v § 8 odst. 6 Zákona. Tedy buď v případě osvobození speciálních subjektů podle § 4 odst. 1. Anebo v případě poplatníků - fyzických osob žijících ve společné domácnosti s jiným poplatníkem. Poslední možností, kdy Zákon připouští odhlášení z Evidence, je situace, kdy poplatník přestane splňovat definici poplatníka dle § 3 Zákona.

Upozorňujeme však, že definice poplatníka se novelou Zákona de facto nemění. Do jisté míry došlo ke zúžení okruhu subjektů (poplatníkem přestane být provozovatel dopravního prostředku), přičemž definice poplatníka je nadále odvozena od vlastnictví rozhlasového příjemce. I fyzická osoba podnikající (FOP) a právnická osoba (PO), která je v pásmu do 24 zaměstnanců, je poplatníkem vedeným v evidenci poplatníků ve smyslu § 8 zákona. Pouze se jedná o poplatníka, který v dané chvíli poplatek neplatí, ve smyslu § 5 odst. 4 Zákona. Na takové osoby se nevztahuje výjimka z oznamovací povinnosti dle § 8 odst. 2 Zákona. Tato výjimka se vztahuje pouze na osoby osvobozené od poplatku podle § 4 odst. 1 Zákona a poplatníky, kteří podle § 5 odst. 2 Zákona poplatek neplatí. Tedy i FOP a PO, které mají 24 zaměstnanců a méně, dle našeho názoru splňují definici poplatníka dle Zákona, jsou evidováni v Evidenci a nelze je z ní odhlásit – tyto osoby „pouze“ neplatí poplatek.

Původně položený dotaz lze tedy transformovat do otázky, zda tyto poplatníky můžeme na základě informací získaných jinak než od poplatníků vést jako poplatníky, na které se nevztahuje poplatková povinnost.

Jsme přesvědčeni, že takovou možnost Zákon ČRo nepřipouští. Jakákoli fikce, event. vyvratitelná či nevyvratitelná domněnka, která by takový postup umožňovala, musí ze zákona explicitně vyplývat. Tyto legislativně-technické nástroje bývají typicky uvozeny frázemi „pokud“, „má se za to, že“ nebo „platí, že“. Z textace Zákona ani z důvodové zprávy však není možné žádnou takovou legislativní konstrukci k určení počtu zaměstnanců podnikatelských subjektů dovodit. Z tohoto důvodu považujeme užití jakékoli takové konstrukce, kterou zákon výslovně neumožňuje a která by byla „v neprospěch“ poplatníka, za značně rizikové. Jakkoli lze počet zaměstnanců do určité (byť vysoké) míry dovodit z některých informačních systémů veřejné

správy, žádný registr založený zákonem pro účely vedení oficiální evidence počtu zaměstnanců jednotlivých zaměstnavatelů neexistuje. **Jediným možným postupem, který Zákon pro posuzovaný případ připouští, je dle našeho názoru evidování poplatníka, který nesplnil oznamovací povinnost, jako poplatníka bez poplatkové povinnosti. Tomuto poplatníkovi bude dále adresována výzva ke splnění oznamovací povinnosti dle § 8 odst. 2 Zákona, s případným upozorněním na příslušnou sankci a povinnost úhrady dlužného poplatku.**

Uvedený postup vnímáme jako jediný souladný se Zákonem. Pokud poplatníci nesplní oznamovací povinnost, ČRo je není oprávněn administrativně přiřadit do určitého pásma pro určení základu poplatku ve smyslu § 5 odst. 3 Zákona ani tyto poplatníky odhlásit z Evidence. Je však oprávněn vymáhat dlužné poplatky včetně přírůžky v souladu s § 9 odst. 1 Zákona a § 10 Zákona. V takovém případě bude ČRo ve vztahu k porušení oznamovací povinnosti či jinému porušení Zákona nést důkazní břemeno, k čemuž bude dle našeho názoru možné využít i údaje z dalších, níže uváděných registrů.

Pro úplnost uvádíme, že se ke zvážení nabízí varianta, kdy bude poplatníkům poskytnuta možnost, byť neupravená výslovně Zákonem, konkludentně sdělit prostřednictvím nastavení výše poplatků, v jakém poplatkovém pásmu podle § 5 Zákona se nacházejí. Včetně upozornění, že pokud budou nadále hradit poplatky v dosavadní výši, má se za to, že sdělili, že počet zaměstnanců odpovídá nejnižšímu pásmu spojenému s poplatkovou povinností. Uvedený postup je spojen zejména s rizikem, že se poplatníci budou následně domáhat vrácení „omylem“ uhrazených poplatků. Je rovněž ke zvážení, zda by se jednalo o strategii ekonomicky výhodnou. Jedná se pouze o hypotetickou variantu a úvahu k další diskusi nabízející se v intencích § 12 odst. 2, kterou však nedoporučujeme s ohledem na to, že takový postup nemá jasnou oporu v Zákoně.

K dotazu č. 3

Vyhodnocení postupu, kdy ČRo sám upraví evidenci poplatníka ve smyslu, že nesplňuje definici a nebude mu předepisovat poplatky, neboť má z jiných dostupných evidencí (ČSÚ, CRIBIS) informace, ze kterých může dovozovat, že daný poplatník nesplňuje definici poplatníka. Je ČRo oprávněn sám provést odhlášení poplatníka, pokud má z dostupných údajů za to, že poplatník nesplňuje definici poplatníka?

Vycházíme-li z principu *legality výkonu veřejné moci* zakotveného v článku 2 odst. 3 Ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů, tak státní moc (resp. přeneseně i ČRo) může činit pouze to, co jí zákon výslovně umožňuje. Zákon výslovně umožňuje zjišťovat údaje o neevidovaných poplatnících a vést jejich evidenci výhradně dle ustanovení § 8 odst. 9 a 10 Zákona, tedy pouze ČSZS a dodavateli zajišťujícímu dodávku energie. Ovšem takto úzce vymezené možnosti zjišťování se týkají výhradně údajů o “nevidovaných poplatnících” a výlučně pro účely kontroly (ne)dodržování zákona. Je tedy diskutabilní, jaké kompetence Zákon skutečně těmto institucím přisuzuje, a lze jen obtížně předvídat, jak budou tyto instituce novelu zákona samy vykládat.

Jsme však přesvědčeni s ohledem na textaci § 8 odst. 10, že ČSSZ má kontrolní pravomoci ve vztahu ke všem poplatníkům rozhlasových poplatků – FOP/PO, ať již evidovaných či neevidovaných. Nicméně nelze předvídat s ohledem na digitalizaci státní správy, nakolik bude reálně tuto kompetenci ČSSZ reálně vytěžit.

Pokud se jedná o dotaz, zda lze na základě zjištěných údajů odhlásit poplatníka, odkazujeme nejprve na naši odpověď k dotazu č. 2 – pokud poplatník splňuje definici poplatníka dle § 3 Zákona, avšak podle § 5 odst. 4 Zákona se na něj nevztahuje povinnost platit poplatek, nedojde k jeho odhlášení z Evidence, nýbrž ČRo jej bude evidovat jako poplatníka bez poplatkové povinnosti. Dále se v intencích úvah k tomuto dotazu domníváme, že pokud se jedná o zjišťování údajů o evidovaných poplatnících a zároveň zjišťování těchto údajů nebude sloužit ke kontrole dodržování zákonných povinností, přičemž nelze reálně využít dostupné prostředky (ČSSZ) a zjištění údajů bude ve prospěch těchto poplatníků, lze využít i jiných prostředků.

V případě, že bude využito údajů vedených v základním registru anebo agendovém informačním systému, domníváme se, že proti takovému postupu nelze nic namítat. Domníváme se, že nelze vyloučit ani využití údajů z jiných registrů a evidencí, pokud lze toto odůvodnit zákonným ustanovením (např. ČSÚ dle zákon o státní statistické službě).

K doplňujícímu dotazu uvádíme, že částečně lze vycházet ze zásady *není-li žalobce, není ani soudce*. Lze si stěží představit, že by takový postup, tedy evidování poplatníka jako poplatníka bez povinnosti hradit poplatek, některý poplatník napadal. I v případě, že by uvedený postup některý poplatník napadnul, je otázkou, co by bylo předmětem takového podání či návrhu. I v případě dovolání se nesprávného úředního postupu musí návrhové zásadně prokazovat vzniklou škodu. I pokud bychom tedy dospěli k závěru, že by ČRo postupoval v rozporu se zákonem (viz výklad k dotazu č. 2), když by sám zaevidoval FOP jako poplatníky bez poplatkové povinnosti, je krajně nepravděpodobné, že by takový postup dotčení poplatníci rozporovali.

V teoretické rovině si lze představit, že takový postup napadne jiný poplatník z důvodu např. nerovného zacházení, případně bude takový postup přezkoumáván např. v rámci auditu hospodaření ČRo. Pro takový případ doporučujeme přípravu analýzy (právní i ekonomické), která takový postup legitimizuje. I v případě, že by taková analýza byla následně zpochybněna, bylo by prostřednictvím této analýzy možné prokázat jednání ČRo a jednotlivých odpovědných osob s péčí řádného hospodáře a v dobré víře, neboť by takový postup byl opřen o důkladné posouzení z právního i ekonomického hlediska.

K dotazu č. 4

Zda má na vyhodnocení postupu uvedeného v dotazech č. 2 a 3 vliv, pokud se bude jednat:

- a) o údaje dostupné na webu ČSÚ,
- b) o údaje získané prostřednictvím komerční služby CRIBIS,

Novela Zákona umožňuje provádění kontroly poplatníků prostřednictvím ČSSZ (a částečně dodavatelem energie). Jiné zdroje informací tedy nemohou být využívány pro kontrolu relevantních údajů dle § 8 Zákona (tedy mj. počtu zaměstnanců u konkrétního poplatníka).

Pokud se jedná o údaje z aplikace CRIBIS, tyto primárně slouží k interním rozhodovacím procesům společností a nepřímo mohou sloužit k plnění některých zákonných povinností. Ačkoli aplikace CRIBIS může sloužit jako cenný zdroj informací, nejedená se o veřejný registr spravovaný státními orgány, protože nelze právní závaznost v něm obsažených informacích srovnávat s oficiálními veřejnými registry (např. Obchodní rejstřík), ani se nejedná o registr typu NKRI/BRKI⁷, kdy jejich zřízení, resp. využívání přímo předpokládá zákon. Užití této aplikace orgány veřejné správy tak může být maximálně podpůrné. Pokud se jedná o údaje z ČSÚ, jejich závaznost a relevance je s ohledem na zákonné zakotvení o ČSÚ přirozeně vyšší, nicméně nadále platí, že Zákon uděluje kompetence ve vztahu k provádění kontroly poplatníků pouze ČSSZ, event. dodavateli energie.

V návaznosti na závěr výkladu k dotazu č. 3 však lze poznamenat, že údaje získané od ČSÚ, resp. z aplikace CRIBIS lze využít pro podporu případného plošného rozhodnutí a přijetí řádně odůvodněné metodiky pro automatické zařazení FOP do pásma dle § 3 odst. 4 Zákona (méně než 24 zaměstnanců) v případě nesdělení údajů o počtu zaměstnanců.

Pro úplnost zdůrazňujeme, že v případě tohoto bodu se jedná o závěr předběžný, který bude možné doplnit teprve s ohledem na synergii s ČSSZ při naplňování účelu Zákona a plnění kontrolní funkce. Ve vztahu ke kompetencím ČSSZ totiž Zákon nabývá účinnosti až ke dni 1. 1. 2026 a vyhodnocení, zda bude možné dosáhnout požadovaného účelu Zákona prostřednictvím předpokládané spolupráce s ČSSZ, bude možné zřejmě až praxí, a to i s ohledem na postoj a možnosti ČSSZ.

- c) *o údaje sdělené orgány státní správy (může se jednat o údaje ČSSZ nebo údaje o osobách účastných na chráněném trhu práce sdělené ze strany Úřadu práce).*

ČRo je podle § 8 odst. 10 Zákona oprávněn pro účely provádění kontroly poplatníků oprávněn požádat ČSSZ o poskytnutí nezbytných údajů. Jsme přesvědčeni o tom, že uvedené ustanovení zavazuje ČSSZ poskytovat tyto informace, a tedy zprostředkovaně plnit kontrolní funkci v intencích ustanovení § 8 Zákona. Informace získané ze strany Úřadu práce mohou plnit toliko funkci důkazní – lze jimi například potvrdit/vyjádřit vzniklé podezření, že daná osoba nesplňuje podmínky osvobození dle § 4 odst. 1 písm. j) Zákona či je v případě správního/soudního řízení použit jako důkaz). Nemohou však substituovat kontrolní funkci (k tomu viz výklad k dotazu č. 2).

K dotazu č. 5

Vyhodnocení postupu, kdy ČRo bude účtovat těmto poplatníkům počet příjemců dle původní legislativy až do doby ohlášení změny, přičemž takto ohlášená změna bude účinná od prvního dne kalendářního měsíce následujícího po měsíci, v němž byla tato změna oznámena.

Příklad: Novela Zákona je účinná od 1. 5. 2025 a poplatník nahlásí počet zaměstnanců v průběhu května, tj. v podstatě bezodkladně po doručení výzvy, a ČRo by mu tedy v květnu

⁷ Nebankovní registr klientů informací, resp. Bankovní registr klientů informací

dle § 5 odst. 8 Zákona účtoval poplatky dle původně nahlášeného počtu, neboť změněný stav by byl účinný až od následujícího měsíce, tj. od 1. 6. 2025.

Poplatník PO/FOP je povinen ve smyslu přechodných ustanovení uvedených v čl. VI odst. 1 a 2 novely Zákona splnit oznamovací povinnost podle Zákona ve lhůtě 2 měsíců ode dne nabytí účinnosti Zákona. Do uplynutí této lhůty platí poplatník poplatek podle zákona č. 348/2005 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti Zákona.

Podle § 5 odst. 8 Zákona sice platí, že změny v základu poplatku jsou účinné od prvního dne kalendářního měsíce následujícího po měsíci, v němž byly tyto změny oznámeny ČRo, avšak při použití systematického výkladu Zákona lze dojít k závěru, že zatímco § 5 odst. 8 Zákona dopadá na širší časové období než pouze přechodné období v návaznosti na novelizaci Zákona (tedy např. na všechny změny v počtu zaměstnanců mající vliv na zařazení do určitého pásma dle § 5 odst. 3 Zákona), ustanovení čl. VI odst. 1 a 2 novely Zákona dopadá výhradně na toto přechodné období a vztahuje se k účinnosti celého Zákona.

Na základě výše uvedeného jsme tedy toho názoru, že do uplynutí lhůty stanovené v čl. VI odst. 1 a 2 novely Zákona platí poplatník PO/FOP poplatek určený podle zákona č. 348/2005 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti Zákona, a to bez ohledu na to, kdy poplatník splní svou oznamovací povinnost.

V příkladu uvedeném v rámci dotazu č. 5 by podle tohoto výkladu platilo, že i přes nahlášení počtu zaměstnanců v průběhu května 2025 by poplatník platil poplatek vypočtený dle novelizovaného Zákona až od 1. 7. 2025. Do té doby by platil poplatek stanovený podle předchozí právní úpravy.

K dotazu č. 6

Vyhodnocení postupu, kdy ČRo při doložení, že daná osoba již od účinnosti novely Zákona nesplňovala definici poplatníka, odhlásí tuto osobu zpětně. Má na vyhodnocení postupu vliv, pokud se bude jednat:

- a) o osobu osvobozenou (např. chráněný trh práce) nebo spolek,*
- b) o osobu, která má méně než 25 zaměstnanců?*

V případě osoby osvobozené ve smyslu § 4 odst. 1, písm. i) a j) Zákona je podle § 8 odst. 6 Zákona uložena povinnost poplatníka odhlásit se z Evidence do 15 dnů ode dne, kdy nastaly skutečnosti odůvodňující odhlášení. Podle § 4 odst. 3 Zákona nastávají účinky osvobození prvním dnem kalendářního měsíce následujícího po měsíci, v němž důvod pro toto osvobození vznikl. Platí tedy, že v případě vzniku nároku na osvobození musí evidovaný poplatník, který je nově osobou osvobozenou, oznámit odhlášení nejpozději do 15 dnů, přičemž účinky osvobození budou účinné až od prvního dne kalendářního měsíce následujícího po měsíci, ve kterém nárok na osvobození vznikl (za kalendářní měsíc, ve kterém došlo k odhlášení, bude poplatník povinen poplatek zaplatit). Nesplní-li poplatník odhlášení ve lhůtě 15 dnů podle § 8 odst. 6 písm. b) Zákona a současně přestane poplatek platit, aplikuje se na něj přírážka ve smyslu § 9 odst. 3 Zákona.

V případě FOP/PO s méně než 25 zaměstnanci je situace obdobná, avšak oznámením počtu zaměstnanců podle § 8 odst. 3 písm. b) nebo c) Zákona nedojde k naplnění podmínek pro odhlášení podle § 8 odst. 6 Zákona – nedojde tedy k odhlášení poplatníka z Evidence, nýbrž poplatníkovi „pouze“ nevznikne povinnost platit poplatek v souladu s § 5 odst. 4 Zákona.

Je však nutné upozornit, že s ohledem na přechodná ustanovení uvedená v čl. VI odst. 1 a 2 novely Zákona (k jejich uplatnění viz výklad k dotazu č. 5) se uvedený postup nevztahuje na poplatníky, kteří byli poplatníky i podle původní právní úpravy. Pro tyto poplatníky je totiž výslovně stanoveno, že do uplynutí lhůty 2 měsíců ode dne nabytí účinnosti zákona mají povinnost platit poplatek ve výši stanovené podle původní právní úpravy.

K dotazu č. 7

Může ČRo postupovat jinak ve vztahu k právnickým osobám a jinak ve vztahu k fyzickým podnikajícím osobám? Pro doplnění uvádíme, že dle námi dostupných údajů prakticky neexistují fyzické osoby podnikající, které by měly více než 24 zaměstnanců.

Zákon v rámci systematického členění i nadále v souladu s původní právní úpravou rozlišuje mezi „fyzickou osobou“, „fyzickou osobou, která je podnikatelem“ a „právní osobou“. Tyto subjekty mají v některých ohledech různý režim např. pro vznik poplatkové povinnosti nebo pro vedení Evidence. Tento odlišný režim však lze shledat zejména u FO oproti PO a FOP, pro které naopak Zákon ve většině případů stanovuje totožný režim, v němž mezi PO a FOP nerozlišuje jak při stanovení výše poplatku, tak ani při jejich povinnostech k placení poplatků, přírůzkům, evidenci poplatníků apod. Jiný přístup ve vztahu k PO a FOP při plnění povinností poplatníků a jejich Evidence ze Zákona nelze dovodit žádnou z metod výkladu právních norem, a to ani ze systematiky této právní normy. Přestože zásady rovného zacházení a zákazu diskriminace jsou v právním řádu běžně spojovány zejména s fyzickými osobami, z jejich zakotvení např. v zákoně č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů lze obecně dovozovat, že tyto zásady jsou aplikovatelné i ve vztahu k právnickým osobám. **Odlišný postup vůči PO a FOP by tak mohl indikovat možné nerovné zacházení ze strany ČRo.**

Aby tedy byl uvedený postup ČRo souladný s těmito zásadami, bylo by nezbytné takový postup řádně odůvodnit (např. vhodností či nezbytností pro naplnění některého z cílů Zákona). Současně by bylo zapotřebí přijmout taková opatření, která zajistí následné rovné zacházení, a to zejména formou kontroly.

V návaznosti na výše uvedené lze uzavřít, že pokud bude počáteční úvaha ČRo řádně zdokumentovaná a bude vycházet z relevantních podkladů, a na jejím základě dojde k administrativnímu zařazení (při absenci informací o počtu zaměstnanců) FOP do pásma méně než 25 zaměstnanců podle § 5 odst. 4 Zákona a PO do pásma více než 25 zaměstnanců podle § 5 odst. 3 Zákona, a pokud současně budou prováděny kontroly počtu zaměstnanců prostřednictvím ČSSZ, lze popsany postup v teoretické rovině považovat za obhajitelný.

K dotazu č. 8

Prosíme o poskytnutí výkladu k čl. IV – Přejícná ustanovení, bod 4: „Poplatník, který nezaplatil rozhlasový poplatek nebo televizní poplatek podle zákona č. 348/2005 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, je ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona povinen zaplatit dlužný poplatek včetně přírážky k dlužnému poplatku podle zákona č. 348/2005 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.“

Uvedené přechodné ustanovení dopadá na situaci, kdy poplatník nesplnil svou povinnost zaplatit poplatek podle původní právní úpravy. Vzhledem k poněkud nešikovné formulaci vyvstává otázka, zda se nezaplacením poplatku podle původní právní úpravy rozumí:

- a) nezaplacení poplatku vypočteného podle původní právní úpravy, nebo
- b) nezaplacení poplatku, jehož povinnost zaplacení vznikla přede dnem nabytí účinnosti Zákona.

Vzhledem k zásadní změně způsobu výpočtu výše poplatku, kterou přináší novela Zákona, se přikláníme k variantě, kdy se citovaným přechodným ustanovením rozumí povinnost nezaplacení poplatku vypočteného podle původní právní úpravy. Jestliže se totiž přede dnem účinnosti Zákona stanovovala výše poplatku v závislosti na počtu rozhlasových přijímačů, lze předpokládat, že záměrem zákonodárce bylo, aby i přírážka k takto vypočtenému poplatku byla stanovena za každý rozhlasový přijímač. Výklad uvedený pod písm. b) by totiž vedl k tomu, že v případě poplatků stanovovaných podle původní právní úpravy i v době po nabytí účinnosti Zákona (ve lhůtě 2 měsíců dle čl. VI odst. 1, 2 a 3) by se sice výše poplatku stanovovala podle původní právní úpravy, avšak výše přírážky by se stanovovala podle Zákona. Takový výklad je dle našeho názoru nutné odmítnout.

V souvislosti s výše uvedeným je třeba připomenout, že podle našeho názoru se tak budou podle původní právní úpravy stanovovat nejen poplatky po dobu 2 měsíců ode dne nabytí účinnosti Zákona, ale rovněž přírážky v případě nezaplacení těchto poplatků.

3. ZÁVĚR A DOPORUČENÍ

Na základě odpovědí na dotazy položené ze strany ČRo shrnujeme naše závěry a doporučení ve vztahu k posuzovaným okruhům témat:

- ČRo smí oslovit poplatníky s podnětem ke splnění oznamovací povinnosti ve vztahu k počtu zaměstnanců, přičemž tento postup považujeme za vhodný a souladný s právními předpisy.
- Doporučujeme, aby tento podnět nebyl označen jako „Výzva“, nýbrž např. jako „Informace o oznamovací povinnosti poplatníka dle novely Zákona“, s důrazem zejména na informativní charakter podnětu.
- K odeslání podnětu by mělo dojít v legisvakanci lhůtě a měl by obsahovat upozornění, že uvedený počet zaměstnanců musí být pravdivý k datu splnění oznamovací povinnosti.

- Doporučujeme vyzvat poplatníky k tomu, aby neodkládali splnění oznamovací povinnosti na poslední den lhůty, aby se předešlo zahlcení systémů ČRo.
- Odhlášení z Evidence není možné z důvodů, které nejsou výslovně uvedeny v § 8 odst. 6 Zákona; poplatník může být z Evidence odhlášen pouze v případě osvobození, neplatí poplatek z důvodu sdílení společné domácnosti s jiným poplatníkem, nebo pokud přestane být poplatníkem.
- Fyzické osoby podnikající (FOP) a právnické osoby (PO) s méně než 25 zaměstnanci jsou stále poplatníky vedenými v Evidenci, i když poplatek neplatí, a nelze je z Evidence odhlásit.
- Administrativní přiřazení poplatníků do určitého pásma pro určení základu poplatku, pokud nesplní oznamovací povinnost, považujeme za přinejmenším rizikové a tento postup silně nedoporučujeme.
- K diskuzi se nabízí variantu, kdy ČRo informuje poplatníky prostřednictvím datové schránky o oznamovací povinnosti a možnosti potvrdit své pásmo pro poplatek tím, že bude hradit poplatek v původní výši, avšak tato varianta nemá jasnou oporu v Zákoně.
- ČRo plní kontrolní pravomoci ve vztahu k poplatníkům prostřednictvím ČSSZ, event. dodavatelem energie. Možnost reálného využití těchto pravomocí je prozatím nejistá a bude možné ji vyhodnotit nejdříve po nabytí účinnosti Zákona ve vztahu ke kompetencím ČSSZ, ke kterému má dojít až dne 1. 1. 2026.
- Zjištění údajů o poplatnících, které nebudou sloužit k účelům kontroly dodržování Zákona, lze provádět výhradně způsobem předpokládaným Zákonem (prostřednictvím ČSSZ a dodavatele energie). Údaje z jiných zdrojů lze využít toliko podpůrně či pro účely dokazování. Pokud však zákonem určené instituce nebudou schopny plnit tuto funkci, lze následně zvážit i využití alternativních zdrojů informací, byť takový postup nemá jasnou oporu v zákoně.
- Poplatník PO/FOP musí splnit oznamovací povinnost do dvou měsíců od nabytí účinnosti Zákona, přičemž do uplynutí této lhůty platí poplatek podle původní právní úpravy.
- Změny v základu poplatku podle novelizovaného znění Zákona se uplatní až od prvního dne kalendářního měsíce následujícího po oznámení změny; v době do uplynutí přechodné dvouměsíční lhůty však platí poplatníci poplatek podle původní právní úpravy.
- Poplatník osvobozený dle § 4 odst. 1, písm. i) a j) Zákona musí oznámit odhlášení z Evidence do 15 dnů, přičemž účinky osvobození nastávají až od prvního dne kalendářního měsíce následujícího po měsíci, kdy vznikl nárok na osvobození; vzhledem k přechodným ustanovením však platí pro poplatníky, kteří byli poplatníky i podle původní právní úpravy, povinnost platit poplatek dle původní právní úpravy až do uplynutí lhůty 2 měsíců od nabytí účinnosti Zákona.
- FOP/PO s méně než 25 zaměstnanci nebudou z Evidence odhlášeni, ale jejich povinnost platit poplatek zanikne na základě oznámení počtu zaměstnanců dle § 8 odst. 3 Zákona. V případě následného oznámení o zvýšení počtu zaměstnanců nad počet 24 dojde k obnovení poplatkové povinnosti.

- Pokud poplatníci nesplní oznamovací povinnost, ČRo je není oprávněn administrativně přiřadit do určitého pásma pro určení základu poplatku.
- Jakýkoli odlišný postup vůči FOP a PO by mohl vést k podezření z nerovného zacházení a měl by být řádně odůvodněn, např. v souvislosti s cíli Zákona.
- V případě, že poplatník nesplní svou povinnost zaplatit poplatek podle původní právní úpravy, vztahuje se přechodné ustanovení na nezaplacení poplatku vypočteného podle této úpravy, nikoliv na poplatek, jehož povinnost zaplacení vznikla po nabytí účinnosti novely Zákona.
- Po dobu 2 měsíců od nabytí účinnosti Zákona se budou poplatky i přírážky stále stanovovat podle původní právní úpravy.

Po prostudování tohoto stanoviska si dovoluujeme navrhnout osobní setkání či telekonferenční hovor ke konzultaci a odsouhlasení jednotlivých bodů doporučení a dalšího postupu. V návaznosti na další konzultace tak může být stanovisko i jeho dílčí části upraveno.

, advokát

MT Legal, s.r.o., advokátní kancelář